

підкуватись про те, щоб кожен був спокійним за свою власність, адже приватна власність – це одна з основ будь-якої держави. Тому якщо вже банк повідомляє sms-повідомленнями своїх клієнтів про те, що «з вашої картки зняті гроші», а AppleID повідомляє про те, що «на ваш аккаунт здійснений вхід», то система державних реєстрів, які містять у собі куди більш істотну і життєво-важливу інформацію, просто зобов'язана бути більш інформативною по відношенню до своїх користувачів.

Таким чином у особи з'явиться впевненість, що належна громадянину квартира не буде передана іншій особі у той час, коли громадянин у ній живе і ні про що не підозрює.

Отже, така новела забезпечить захист речових прав і економічних інтересів громадян та інвесторів, а також зменшують ризик незаконного заволодіння майном. Адже набагато легше боротися з не наслідками, а запобігати їх, ніж потім домагатися повернення свого майна.

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державної реєстрації прав на нерухоме майно та захисту прав власності» // Відомості Верховної Ради.-2016.-№ 47.-ст.800
2. Сервіс моніторингу реєстраційних дій щодо об'єктів нерухомого майна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://smsmayak.com.ua>
3. Сайт Міністерства юстиції України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/ua>

Сіденко Вадим Валентинович,

*студент 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н, доцент Фомічова Н. В.*

ЗАПОВІТ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Сучасні дослідження правових питань, пов'язаних зі спадкуванням, викликані все більш зростаючим значенням права приватної власності громадян та процедури її спадкування в умовах ринкової економіки, важливістю створення правового механізму, який належним чином зміг би захистити права і інтереси громадян. До того ж, підписання та ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС вимагає замислитись про необхідність нового підходу до юридичної практики [3, с. 378]. І тут важливо акцентувати увагу саме на спадкуванні за заповітом, так як саме йому

законодавець надає пріоритет у спадкуванні, зазначивши у ч. 2 ст. 1223 Цивільного Кодексу України 2003 року (далі ЦК України), що лише в разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також неохоплення заповітом всієї спадщини має місце спадкування за законом [1].

В цивілістичній науці питанням спадкуванню за заповітом приділяється багато уваги. Саме через це багато вітчизняних цивілістів присвячують даному питанню свої роботи, зокрема: Є.О. Харитонов, О.В. Дзера, М.І. Панченко, Р.О. Стефанчук, С.Я. Фурса, О.М. Клименко, С.Я. Рябовська, Л.О. Карамаза, Н.О. Саніахметова, Ю.О. Заїка та багато інших. Попри це, багато проблем залишаються актуальними і сьогодні. Це зумовлено тим, що заповіт є специфічним явищем, яке опосередковує волевиявлення суб'єкта спадкових відносин (заповідача), а також, заповіт пов'язаний з розподілом активних прав та пасивних зобов'язань після смерті заповідача.

Попри таку велику увагу з боку науковців, в національному цивільному законодавстві виникає багато проблемних питань, що стосуються спадкування за заповітом. Тому існує необхідність врегулювання спірних відносин, під час вирішення яких вважається за доцільне використовувати напрацювання вітчизняних цивілістів та досвід іноземних держав. Адже наше цивільне законодавство, що стосується заповіту, в багатьох аспектах відрізняється від законодавства інших держав.

Зокрема, законодавства різних держав щодо спадкування за заповітом різняться за формою заповіту. Так, згідно ст. ст. 209, 1247 ЦК України заповіт має бути здійснений у письмовій формі і обов'язково підлягати нотаріальному посвідченню. Письмова форма передбачає викладання його тексту на паперових носіях з обов'язковою наявністю підпису особи, яка виразила свою волю, вчинивши цей правочин. А за Цивільним Кодексом Іспанії, для прикладу, заповіти поділяються на «звичайні» (власноруч написані, «відкриті» та «закриті» заповіти) та «спеціальні» (військові, морські та заповіти, складені іспанськими підданими в іноземних державах) [5, с. 86].

Наступним моментом є те, що згідно ЦК України забороняється складення заповіту довіреною особою, тоді як в інших державах іноді це питання врегульовується по-іншому. Зокрема, в Арагоні (Іспанія) можливим є складення заповіту довіреною особою – одним з подружжя або третьою особою [5, с. 86].

Що стосується недодержання нотаріальної форми посвідчення заповіту, то тут також спостерігаються певні особливості. Так, за ЦК Іспанії дозволяється відкривати заповіт без нотаріального посвідчення і лише в присутності свідків у двох випадках: по-перше, коли заповідач знаходиться при смерті, в присутності

п'яти свідків, по-друге, у випадках епідемії, в присутності трьох свідків. Усну волю заповідача потрібно записати, якщо це можливо. Дані заповіти втрачають чинність через два місяці, якщо заповідач вижив або закінчилася епідемія. Якщо заповідач помер протягом цього строку, заповіт є дійсним за умови, якщо заповіт зареєстрували в державному нотаріальному реєстрі протягом трьох місяців з моменту смерті заповідача. Нічого схожого вітчизняний ЦК взагалі не передбачає.

Стосовно віку настання спадкової дієздатності, то цивільно-правові норми окремих держав також суттєво відрізняються. Так, ЦК України передбачає, що право на заповіт має фізична особа з повною цивільною дієздатністю, тобто особа, яка досягла 18 років. В деяких інших державах дане вікове обмеження є відсутнім. Наприклад, у Словенії це 15 років, в Іспанії – 14 років. У Франції та Німеччині вік настання спадкової дієздатності також менший, ніж в Україні – 16 років, але тут існують певні обмеження. Так, відповідно до статті 904 Цивільного кодексу Франції особа, яка досягла 16-ти річного віку і не звільнена з-під батьківської влади, може розпоряджатися лише половиною того майна, яким вона могла б розпоряджатися, якщо б досягла повноліття [4, с.112]. Що з стосується Німецького Цивільного кодексу, то неповнолітні особи (від 16 до 18 років) можуть скласти заповіт у вигляді усної заяви чи передачі письмової заяви нотаріусу [2, с. 525].

Відносини спадкування за заповітом на сьогодні дуже активно розвиваються у зв'язку з об'єктивною необхідністю розпорядження власним майном особами, які вирішили реалізувати своє право на заповіт. Спадкування за заповітом, незважаючи на зовнішню простоту, часто може породжувати низку проблем юридичного та технічного характеру, вирішенню яких може сприяти запозичений позитивний досвід зарубіжних країн. Зокрема, в національному законодавстві було б доречно ввести так звані «спеціальні» заповіти, які широко використовуються в Іспанії для нормативного урегулювання заповідальних відносин у військовій, морській сфері та у іноземних державах. Цікавим також видається положення ЦК Іспанії, де чітко закріплені випадки, коли можна нехтувати нотаріальною формою посвідчення. Впровадження цього в національне законодавство сприяло б розширенню можливостей та більшій гнучкості спадкування за заповітом. Іншим, не менш важливим, питанням є скасування табу стосовно складення заповіту довіреною особою. В цьому аспекті, можна запозичити позитивний досвід Арагону(Іспанія), де довірена особа наділена правом скласти заповіт. Так як в Україні вік настання спадкової дієздатності становить 18 років, а у більшості провідних європейських країн цей вік значно менший, то було б доцільно понизити його і в нашому законодавстві. Інакше, можна стверджувати про

наявність обмеження прав неповнолітніх щодо права вчинення заповіту, і як наслідок, говорити про невідповідність норм ЦК України вимогам міжнародного права у даному аспекті. Тому, досягти міжнародних стандартів у сфері спадкування за заповітом можливо лише запозиченням позитивного досвіду зарубіжних країн у цій сфері.

Література:

1. Цивільний кодекс України: Закон від 16.01.2003р.№435-IV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Основные институты гражданского права зарубежных стран: Сравнительно-правовое исследование. – М.: Норма, 2000 – С. 485-570.
3. Кернична С. Я. Правове регулювання спадкування та заповітів в європейському законодавстві / С. Я. Кернична // Держава і право. – 2010. – Випуск 47. – С. 378-381
4. Антоненко-Куличенко Н. С. Вопросы завещательной дееспособности при составлении завещания с наличием иностранного элемента / Н. С. Антоненко-Куличенко // Юридическая наука и правоохранительная практика. – 2012. – №2. – С. 112-118
5. Бичківський О. О. Окремі питання спадкування за заповітом за законодавством України та іноземних держав. – Вісник Запорізького національного університету. – №1. – 2011. – С. 84-91

Сорочинська Єлизавета Олександрівна,

*студентка 2 курсу факультету цивільної та господарсько юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: д.ю.н., професор Харитонов Є.О.

СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ США

Знання зарубіжного спадкового права цілком та повністю обумовлюється практичними потребами. З року у рік Міністерство закордонних справ України розшукує за спадковими справами родичів померлих за кордоном спадкодавців, які мешкають у США та інших країнах [1, с. 115-122].

Відносини зі спадкування є складовою частиною майнових відносин будь-якого суспільства (феодалного, капіталістичного й навіть соціалістичного), які засновані на будь-якій формі власності. Характеризуючи спадкове право капіталістичного суспільства, ще К. Маркс писав: «Закони щодо спадкування є юридичним висновком з існуючої організації суспільства, яка заснована на приватній власності на засоби виробництва, тобто на землю, сировину, машини та ін.» [2, с. 765].